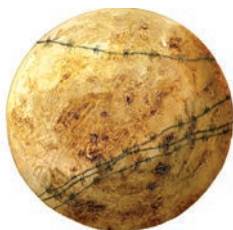

ВІКТОР ТЕРЕП

Хлопчик
з планети «4»
та Воляні Пси

ВІКТОР ТЕРЕН

Хлопчик
з планети «4»
та Вогняні Пси

ПОВІСТІ ТА ОПОВІДАННЯ

Художник
Кость ЛАВРО

Київ
«Веселка»
Тернопіль
«Навчальна книга – Богдан»

УДК 821.161.2-93
ББК 84 (4УКР)
Т35

Нова книжка відомого письменника Віктора Терена містить три повісті – «Хлопчик з планети «Ч»», «Найд», «Костюмчик до осені», а також два оповідання – «Артист» і «Горобчик».

Цікаві сюжети, вдало виписані образи героїв – людей і тварин, дотепність, фантастичні та казкові елементи, високий гуманізм – ознаки «фірмового» стилю Віктора Терена – мають одне надзавдання: заторкнути в душі читача струни доброзичливості, любові до всього на світі суцього – до природи, дітей, старих, тварин, дати імпульс до співчуття та взаємодопомоги...

Чудові ілюстрації визначного художника дитячої книжки Костя Лавра створені в тій же тональності зачудування світом.

Передмова
Миколи Славинського

ISBN 978-966-01-0570-6 («Веселка»)
ISBN 978-966-10-3231-5
(«Навчальна книга – Богдан»)

© Віктор Терен, 2010, 2012
© Кость Лавро, ілюстрації, 2012
© Микола Славинський,
передмова, 2012
© Видавництво «Веселка»,
підготовка видання, 2012

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ

З Віктором Тереном, дорогі діти, ви, напевне, знайомі. Знаєте його вірші з букварів і читанок, тримали в руках поетичні збірки. І ось, завдяки видавництву «Веселка, маєте змогу познайомитися не лише з ліричними рядками, а й із повістями та оповіданнями цього автора. І повірте мені, що не пошкодуєте.

Народився письменник 1941 року в селі Павлиші, що на Кіровоградщині. Тоді вже палала Друга світова війна. Мама йому співала колискові, розповідала казки, а за вікнами вибухали снаряди й свистіли кулі. Так воно поєдналося – страшна казка й війна, страшніша за казку. Про те грізне воєнне лихоліття й про самого себе, ще маленького, Віктор Терен згодом напише:

*Хлопчик по крихті відщипує
Від просяного коржа.
Зблиски пожеж за шибкою,
Німці. Коза-дереза.*

Українці, разом з іншими народами, тоді перемогли фашистів, і ось уже одного мирного вересневого ранку сільський хлопчик Вітя Таран (Таран – це справжнє прізвище письменника, а Терен – його літературний псевдонім) побіг за старшими дітьми в школу, і добра вчителька не відіслала його, зовсім малого, додому. А взяла до себе в клас. Згодом хлопчикові (майбутньому поетові) дуже поталанило, бо навчався він у самого Василя Олександровича Сухомлинського.

Ви, мабуть, бачили портрет цього всесвітньо відомого педагога у своїй школі або чули розповіді про незвичайного наставника юні! Він збирав школярів і казав:

– Ходімо, діти, в школу!

І прямував... до саду.

Так, до саду! І то був теж незвичайний садок: якщо хтось із дітей бешкетував, розбивав м'ячем вікно або ще чинив

якусь шкоду, то Василь Олександрович наказував бешкетникові... посадити дерево. Так веселі шкільні гріхи спокутувалися квітучими вишнями, яблунями, грушами... Біля якогось дерева вчитель зупинявся, щось пригадував, усміхався, біля іншого задумувався, а діти сідали на траву і фантазували, розповідали про різні пригоди, писали вірші.

Це була Школа радості, в яку діти ніколи не запізнювалися.

На тих уроках, на зеленому споришеві й за барвінковими партами, народжувалися казки, легенди та, найголовніше, зростали майбутні громадяни України, яка і їхніми зусиллями зрештою збудеться як незалежна держава.

Може, тому, що в Школі радості так багато мріялося й уявлялося, Віктор Терен подружив зі Словом ще з дитинства. Друкувався навіть у дитячій газеті «Зірка», та після школи подався до авіаційного інституту – щоб бути ближче до романтичного неба. Працював на заводі, будував літаки, проте справжні крила за плечима відчував тоді, коли вело й підносило над землею рідне українське Слово.

Отож, іще навчаючись в інституті, Віктор Терен публікує в колективній збірці «Щасливої дороги» свої вірші. Знаменно, що передмову до неї написав видатний поет Максим Рильський. Потім виходить власна збірка «Причетність», та друга книжка молодого автора з'явилася лише через багато років. Це тому, що одного дня, на забороненому мітингу біля пам'ятника Тарасові Шевченку, Віктор Терен прочитав свої вірші, і за це тодішня влада його звинуватила в націоналізмі, заборонила друкувати твори талановитого автора.

Уже в незалежній Україні Віктор Терен очолює українсько-канадський журнал «Розбудова держави», навколо якого об'єднується національно свідомо еліта – письменники, науковці, політики. Згодом поета обирають до Верховної Ради й він багато років працює у вищому законодавчому органі нашої країни.

Та хоч де бував Віктор Терен, йому над усе хотілося писати вірші або оповідання, бо любов до Слова почалася ще з того самого саду Сухомлинського... І, додаю по секрету, що кортіло поетові писати книжки саме для вас – і для тих, кому вже виповнилося й кому ще прилине десять щасливих дитячих років.

У них була цікава дружба: дядько називав пса Найдиком, а за це пес на нього не гавкав.

Він так одразу й сказав:

– Не жди, Найдик, вона більше не прийде!

Пес насторожився і ловив кожне його слово.

– А що сталося? – підійшла Люба.

– Та тут таке, – почав здалеку, – хоч сьогодні й неділя, а поїхав я тачкою набрати піску, бо завтра він мені треба... І натрапив на вашу Лисичку. Вона ж була вже як ваша?

– А чого була? Вона і є наша!

Дядько притишив голос, наче вагався, говорити далі чи ні, якщо Найд так пильно на нього дивиться. А тоді зважився і доказав до кінця:

– Лежала отам, де щебеню понавозили, знаєте? Я до неї: «Чого ти тут на камінні?» Ну, дивлюся, а вона спухла й уже не дихає. І ні крові, нічого. Щось таке з'їла чи хтось отруїв. То я її прикопав під бузиною.

– Боже мій! – сплеснула руками Люба. – І кому вона заважала?

– Всякі люди є! Та нікому не дано права забирати життя, хоч би й собачого. – І по-своєму пожалів пса: – Ну ти не плач, Найдик, ще одна до тебе прибіжить, їх тут багато всяких бігає.

7

І хоч Найд з людської мови знав лише окремі слова (надто вже складною була мова людей!), він з дядькової розповіді зрозумів одне – Лисичка десь ділася.

Пес і раніше знав, що з собаками таке буває. Ще колись давно почали десь діватися цуценята, його братики й сестрички – спочатку Біленька Лапка, потім Чорний Хвостик, Сонне Вушко і ще хтось. Мама все звертала на Мару, яку Маленький Пес одного разу навіть побачив. Та вже й нещодавно десь подівся одновухий пес, що заглядав до нього у двір і в якого не було ніякої

клички. Коли йому хотіли щось дати, то так і гукали: «Собака, собака!»

Та все ж йому здавалося, що хоч Лисичка десь ділася, але все одно не назовсім.

А інколи здавалося, що таки назовсім.

А бувало, що заразом одне й інше.

Його ніс, як і раніше, гуляв на вулиці, і пес так само гавкав, аж заливався, та Люба говорила, що він уже не такий, як раніше. Ніби на когось дуже розсердився. Бо чого б то почав кидатися на людей? Одного разу вхопив за литку тітку Уляну, і тепер вона його кляла на чім світ стояв.

А тут ще й вони обоє від'їжджали далеко й надовго. Павло відвозив свої картини на престижну закордонну виставку, а Любі теж хотілося побачити іншу країну. Отож пес якийсь місяць мав залишатися сам на себе.

І якось Павло весело сказав:

передзвін срібні струни. Так жалібно я вимовляв кожне слово, так вкладав у нього всю душу!

І кішка цього не витримувала. Спочатку ледве чутно, а потім все сильніше десь під ліжком або в порожньому кошелі чулося шарудіння, пирхання... Потім воно переходило в якесь невдоволене бурмотіння, ставало все сердитішим, протяжнішим, і за мить Кудла вже так надривно й безутішно нявчала, як це вміють робити лише коти.

А я підвивав, аж у вухах ляцало:

*Мірно спі-ят за крепкой стено-о-ою,
Об'ят тішино-о-ою,
Весь наш городо-ок...*

Більше мене слухати Кудла не могла. Як стріла, вона вискакувала зі своєї хитрої схованки, і шерсть на ній ставала дибки. Очі метали зелені іскри. Вона щосили дряпалася в сінешні двері, щоб ми її швидше випустили.

А вранці, як нічого й не бувало, кішка знову сиділа на порозі. Вбігала в хату і голосно мурмуркала – ось, мовляв, і я, здрастуйте!

Що ще про неї сказати? Кудла знала, що лежачого хліба немає ніде, а тому завжди щось вистежувала, підстерігала... І хоч вродилася такою, що й на рівному мишу знайде, але восени, коли в траві уже нічого не бігало й не плигало, а в листі не літало й не пере-свистувало, наставали й для неї голодні дні. Вона все частіше сідала навпроти столу й мовчки дивилася, як ми їмо. І лише інколи чіпляла мене лапою за холошу.

Згодом у неї з'явилися кошенята. Кумедні такі, безпомічні! Все, було, розповзаються по соломі, а кішка їх збирала та зносила до купи. Тільки одне принесе в зубах та піде за іншим, як те, перше, знову кудись почалапає. Морока з ними... Зате коли вони тикалися ротиками в її теплий живіт і засинали, кішка мружила очі і муркотіла, муркотіла...

Вона вже не ховалася в хаті, а ночувала разом з кошенятами в сараї. І все було б добре, але одного вечора забули погасити гасовий ліхтар, яким присвічували до худоби, і вночі спалахнула пожежа.

Поки нас побудив собака, поки зрозуміли, що та до чого, загорілася й стріха. Добре, що хоч той сарай стояв осторонь і полум'я не перекинулося на все обійстя.

Тато тягнув за роги корову, мама лила на них воду і кричала мені, щоб я побіг та побудив, а про кішку, звичайно ж, усі забули. А наступного дня на спориші никало по подвір'ю четверо трохи присмалених кошенят. Вони були голодні й безперервно нявчали. Кудла таки встигла повиносити їх із сараю.

Але п'ятого кошеняти й самої кішки не було. Мабуть, коли горів сарай, воно кудись так забилося, що Кудла і його не знайшла, й сама задихнулася.

– То їй на роду написано загинути від вогню, – говорила бабуся. – Перший раз ти її врятував від Йоськи, але все одно не втекти від того, що судилося. І людині, і кішці.

Кошенят ми пороздавали, а одне пухнастеньке, попеласте залишили собі. І стало воно теж гарною кішкою, геть такою, як Кудла. Але такою, та не такою. Бо як я при ній не виводив і свою улюблену пісню, і «Посіяла огірочки», й «Что стоиш, качаясь, тонкая рябина» – вона й вухом не вела. І нічого мені не залишалось, як припинити свої концерти. А жила б наша Кудла – я б виспівався і, може б, таки став артистом.

ЗМІСТ

Славинський Микола. До наших читачів

5

ХЛОПЧИК З ПЛАНЕТИ «Ч»

Повість

13

НАЙД

Повість

171

КОСТЮМЧИК ДО ОСЕНІ

Повість

235

ГОРОБЧИК

Оповідання

273

АРТИСТ

Оповідання

281

Літературно-художнє видання

ТЕРЕН
Віктор Васильович

**Хлопчик з планети «Ч»
та Вогняні Пси**

Повісті та оповідання

Для молодшого та середнього шкільного віку

Художник
Лавро Костянтин Тихонович

Передмова
Славинського Миколи Борисовича

Головний редактор *І. Т. Бойко*
Завідувачка редакцією *О. С. Яремійчук*
Редактор *О. О. Лисенко*
Художній редактор *В. І. Зайцева*
Коректори *М. З. Волович, Л. В. Островська*
Технічне редагування
та комп'ютерна верстка *Т. В. Березанської*

Підписано до друку 15.04.2012.

Формат 60х90 1/16. Папір офсетний № 1.

Гарнітура шкільна. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 18,0.

Обл.-вид. арк. 15,1. Тираж 2000 пр. Зам.

Національне видавництво дитячої літератури «Веселка»,
Мельникова, 63, Київ, 04050
e-mail: veselka.ua@ukr.net
www.veselka.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №3972 від 08.02. 2011 р.

Віддруковано у видавництві «Навчальна книга «Богдан»,
пр. С. Бандери, 34-А, Тернопіль, 46002.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №370 від 21.03. 2001 р.

Терен В. В.

Т35 Хлопчик з планети «Ч» та Вогняні Пси : повісті та оповідання : [для мол. та серед. шк. віку] / Віктор Терен; передм. М. Славинського; худож. К. Лавро. – К. : Веселка, 2012. – 286 с. : іл.

ISBN 978-966-01-0559-1

Нова книжка відомого письменника Віктора Терена містить три повісті – «Хлопчик з планети «Ч», «Найд» і «Костюмчик до осені», а також два оповідання – «Артист» і «Горобчик». Цікаві сюжети, вдало виписані образи героїв – людей і тварин, дотепність, фантастичні та казкові елементи, високий гуманізм – ознаки «фірмового» стилю Віктора Терена – мають одне надзавдання: заторкнути в душі читача струни доброзичливості, любові до всього на світі сущого – до природи, дітей, старих, тварин, дати імпульс до взаємодопомоги і співчуття...

Чудові ілюстрації визначного художника дитячої книжки Костя Лавра створені в тій же тональності зачудування світом.

УДК 821.161.2-93
ББК 84 (4УКР)